

PRÍSNE TAJNÉ

S P R Á V A

o štátobezpečnostnej situácii v Západoslovenskom kraji a v hlavnom meste Slovenska Bratislave za obdobie od 16.6.1971 do 30.6.1971.

Poznanky o záujmoch k vojenskej oblasti a brannému systému :

Bolo zistené, že dňa 16.6.1971 pri presune sovietskych vojenských jednotiek z Komárna a Štúrova na cvičenie do VVP Oremov Láz, v Štúrove viackrát tieto obišiel motorovým vozidlom VC z Rakúska Walter PÖTTINGER, nar. [REDACTED].

V okrese Levice pôsobí ako montér v Bavlnárskom kombináte Hans Rof KOCKEN, nar. [REDACTED], bytom [REDACTED], ktorý, ako bolo zistené, vyťažuje našich občanov k sovietskym a Československým vojenským jednotkám. Najväčší záujem prejavuje o druh zbraní. Za týmto účelom a najpravdepodobnejšie za účelom previerok získaných poznatkov, robí často cesty po trasách presunu sovietskych jednotiek, ako i do miest ich dislokácie, konkrétne do Štúrova, Nových Zámkov a Komárna. Okrem toho sa KOCKEN zaoberá pašovaním a odpredajom doteraz nezistených drog.

Poznanky získané k diplomatom a vízovým cudzincom :

V dňoch 16.6.-17.6.1971 bol v Bratislave kultúrny stažník z Veľkej Británie v Prahe Anthony MacKENZIE - SMITH, nar. [REDACTED]. Oficiálne navštívil MŠ SSR, kde jednal vo veci vý-

meny štípendistov pre najbližšie obdobie. Na hotelovej izbe prijal uchádzača o jednoročný štípendijný pobyt v Anglicku Doc. Ing. Pavla VAŠKOVSKÉHO, nar. [redacted], člen KSS, zamestnaný ako asistent na VŠP Nitra, bytom [redacted]. Počas jeden a polhodinového rozhovoru sa ho podrobne pýtal na súkromný rodinný život, na jeho súrodencov, čo máni robiť v Anglicku, či bol už v Bulharsku a či pre Slováka je ťažké hovoriť po bulharsky, či bol niekedy vycestovaný v Juhoslávii, či počúva anglické vysielanie rozhlasu a pod. VAŠKOVSKÝ požíval MACKENZIEHO na súkromnú návštevu do Nitry a ako pozornosť mu odovzdal ovčie syr, čo menovaný veľmi rád prijal.

V hodnotenom období pricestovali do Bratislavy aj ďalší kapitalistickí diplomati a to anglický obchodný prídele- nec na ZÚ v Prahe Collin MAIS a kanadský obchodný prídele- nec na ZÚ v Prahe Danis BARKER, ktorí prišli na chemický veľtrh INCHEBA 1971, ďalej anglický veľvyslanec Ronald Stratford SCRIVENER, ktorý oficiálne navštívil predsedníctvo vlády SSR, SMR, MŠ a MK SSR a kultúrny a tlačový atašé ZÚ USA v Prahe Andriew Tadeusz FALKIEWICZ spolu so svojim nástupcom Ivanom Tomasom KLECKOM, ktorí počas svojho pobytu v Bratislave uskutočnili návštevu na MŠ SSR. Všetci horeuvedení diplomati sa v Bratislave zdržali po dva dni.

Preverkou bolo zistené, že nástupca kultúrneho atašé ZÚ USA FALKIEWICZA, ktorý odchádza za kultúrneho atašé do Moskvy, mal u seba "Poučenie z krízového obdobia strany a spoločnosti po XIII. zjazde KSČ" v češtine a brožúrku v angličtine, ktorej obsah má súvislosť s pojsnuárovým vývojom v KSČ. K ostatným diplomatom zaujímavejšie poznatky získané neboli.

Dňa 18.6.1971 pricestovala do ČSSR z Rakúska čs. auto- busovou linkou rakúska štátna príslušníčka Mária HROTKOVÁ, ráčová sestra uršulíniek vo Viedni. Jedná sa o bývalú čs. štátnu príslušníčku, pochádzajúcu z obce Matúškovo, okr. Galants. Pri colnej kontrole bolo zistené, že menovaná pri-

viezla pre sestry Bratislavských nemocníc náboženské knihy a to : štyri ks "A MISE RENDJE" zo Subotice, 5 ks "VASARNAPI MISE KONIV" z Ríma, jeden kus "ELSO MISEKONIVEM" z Ríma a jeden ks "HOZSANNA" z Budapešti. Ďalej priviezla jednu súpravu-kazetu so 16 platňami vo francúzskom jazyku, slúžiacu k učeniu sa francúzštiny. V tejto súprave sa nachádzala ďalej brožúra - pokyny pre študujúcich v českom jazyku, jeden chronologický slovník v českom jazyku a jedna učebnica jazyka francúzskeho.

Poznanky získané k emigračným centrom a skupinám v zahraničí:

V súvislosti s konaním Kongresu zahraničných Slovákov, ktorý sa konal v dňoch 16. - 20.6.1971 bolo zistené, že kanadský Slovák - priemyselník Štefan ROMAN hŕdlá od Kanadskej vlády získať územie v rozlohe väčšie ako je Slovensko, kde by sa postupne so súhlasom OSN presídlili všetci Slováci, žijúci na rôznych miestach v zahraničí. Na tomto území ROMAN chce zabezpečiť moderné bývanie a celkové hospodárstvo, ktorým by prenikal i na svetové trhy a tak by, podľa neho, vzniklo samostatné slobodné Slovensko. Na toto územie hŕdlá stiahnuť aj vekové strachy Slovákov a zabezpečiť im slušný starobný dôchodok.

Bolo zistené, že emigrantské centrum v Ríme sa i naďalej snaží všemožným spôsobom zasielať na Slovensko náboženskú a inú literatúru a tak ideologicky vplývať na veriacich, žijúcich v ČSSR. Za týmto účelom využívajú VC - Slovákov, žijúcich v iných krajinách než v Taliansku, ako napr. 15.6. 1971 cestoval do ČSSR Vilém ADÁNEK, nar. [redacted], t.č. žijúci v Brazílii, ktorý pri svojej ceste sa zastavil v Ríme, kde sa stretol s viacerými slovenskými emigrantami, ako je farár FÁBERA, ŠILHÁR a iní. Títo emigranti požiadali ADÁNEKA, aby so sebou na Slovensko zobral rôznu náboženskú literatúru, obrázky, medailónky, ako napr. knihy "Rím a Vati-

kán" 3 ks, "Naša pravda" 3 ks, "Nový zákon" 2 ks, "Ideme k otcovi" 4 ks, "Za svetlom" 2 ks, "Evanjeliá" 2 ks a iné. ADÁMEK tieto materiály mal odovzdať príbuzným a známym uvedených emigrantov.

Poznatzky získané k politickej a ideologickej oblasti :

Koncom mája a začiatkom júna 1971 veddci ústavu marxizmu-leninizmu pri Vysokoj Škole ekonomickej v Bratislave prof. Jaroslav ČELKO organizoval dotazníkovú akciu pod názvom "Moje názory na rokovanie XIV. zjazdu KSČ". Túto akciu organizoval vo vysokoškolských internátoch na Špitárskej ul. č. 4 a na Nešporovej ul. č. 11, kde celkove bolo rozdáných cca 1 400 dotazníkov. Po technickej stránke túto akciu zabezpečoval Milan BODLÁK, ktorý bol pre pravičiaraku činnosť z KSS vylúčený a odvolaný z katedry marxizmu-leninizmu pri VŠE, avšak v súčasnej dobe bol znova prijatý na Ústav marxizmu-leninizmu pri VŠE ako výskumný pracovník. Na dotazníku je celkove 9 otázok, týkajúcich sa rokovania XIV. zjazdu KSČ a popredných funkcionárov KSČ.

ČELKO takúto akciu prevádzal aj v roku 1968 za Dubčeka.

Bolo zistené, že členom Strany slovenskej obrody v Senici je Jozef ORAVSKÝ, ktorý je za túto stranu navrhovaný pri voľbách za poslancu do ONV. ORAVSKÝ sa v súvislosti so Stranou Slovenskej obrody zmienil o tom, že táto sa má v súčasnej dobe riadiť podľa pokynov KSČ, avšak skutočným cieľom a programom tejto strany je, že v prípade nezrovnalosti v KSČ by sa Strana slovenskej obrody uchopila v krajine moci.

Bolo zistené, že na VŠE Nitra pracuje Doc. Ing. BEZÁK, ktorý je ostro zameraný proti súčasnej politike v ČSSR. Hovorí, že sa vraciame do 50-tych rokov, že sa začína terorizovanie, obmedzovanie osobnej slobody, šplhanie, udavačstvo, čo sa nikomu nepáči, až na jednotlivých kariéristov a každý pracuje iba násilne, lebo sa mu jedná o existenciu.

Bolo zistené, že študenti rím. kat. bohosloveckých fakúlt v Olomouci a v Bratislave organizujú v dňoch 13. - 19. 7.1971 púť do Velehradu. Ako je zistené, ide o celoštátnu akciu stretnutia sa bohoslovcov pod heslom "KOLÉBKA UNIO-NIZMUS a EKUMENIZMUS", čo znamená jednotná cirkev. Na túto púť sú pozývaní aj študenti Evangelickej bohosloveckej fakulty a Pravoslávnej cirkvi. Na púti majú vystúpiť teologickí profesori z bohosloveckých fakúlt v Olomouci, v Bratislave a iných. Všetky výlohy spojené s púťou okrem cestovného má hrať rím. kat. bohoslovecká fakulta z Olomouca. Podľa zistenia doposiaľ nie je daný štátny súhlas k tejto púti.

Bolo zistené, že prof. SVĚ v Senci Ivan GROF veľmi aktívne organizuje vysokoškolskú mládež do náboženských krúžkov. V súčasnej dobe má skupina cca 100 vysokoškolských študentov, s ktorými chodí na rôzne výlety a vychováva ich v náboženskom duchu. Okrem toho rozširuje náboženskú literatúru, vydávanú vo Vatikáne a taktiež túto vyhotovuje aj sám. Napísal knihu pod názvom "Veriť či neveriť". V jeho činnosti sú mu nápomocní rím. kat. kaplán Jozef LUKAČOVIČ zo Senca a saleziján Ján MALŽENICKÝ z Galanty.

Koncom mesiaca júna t.r., ako bolo zistené, prebieha akcia prihlasovania detí na vyučovanie náboženstva. Ako dôveryhodný prameň uviedol, veľa detí pre vyučovanie náboženstva v okrese Topoľčany prihlásili členovia strany.

Poznanky získané k antisocialistickým a pravicovo-oportunistickým silám :

Bolo zistené, že do cestovnej kancelárie TATRATOUR v Bratislave sú prijímané osoby, ktoré v rokoch 1968-69 aktívne vystupovali ako pravičiarci. Jedným takýmto zamestnancom TATRATOURU je Dr. Emil JURKOVIČ, nar. [redacted], ktorý v roku 1968 vypracoval protisovietskú výzvu, bol autorom

vácerých protisovetských rezolúcií a organizoval akciu za odvolanie z funkcie s. Šalgoviča.

Bývalý dekan Pedagogickej fakulty v Nitre Jozef PASTIER, vylúčený z KSS pre pravičiarsku činnosť sa v týchto dňoch pred dôveryhodným prameňom zmienil takto : "Konečne sa ukázalo, že naši priatelia na nás postihnutých nezabúdajú. Bol som menovaný do stálej komisie ministerstva školstva SSR ako člen aktívu pre racionalizáciu školstva. Konečne sa nám poškodeným dostáva zadosťučinenie a takto sa budeme vzájomne podporovať až dosiahneme svoj cieľ a dostaneme sa na miesta, ktoré nám právom patria. Toto je prvý krôčik k nášmu cieľu." Pastier je t.č. zamestnaný na Ústave školských informácií.

Poznanky získané k ekonomickej oblasti :

Dôveryhodný prameň v týchto dňoch rozprával s riaditeľom TECHNOEXPORTU DUDÁŠOM, ktorý mu okrem iného uviedol, že generálny riaditeľ SLOVCHÉMIE VOSKAR prevádza machinácie v súvislosti s dodávkami strojného zariadenia pre jednotlivé chemické závody na Slovensku. Tieto machinácie, ako uviedol, spočívajú v tom, že nerokuje priamo s dodávateľmi strojného zariadenia v NSR, ale prostredníctvom sprostredkovateľskej kancelárie v Rakúsku na základe čoho touto cestou získava značné finančné príjmy. Blízky spolupracovníkom VOSKARA je Ing. KRAHULEC, ktorý uzatvára všetky zmluvy so zahraničnými firmami. VOSKAR, ako aj KRAHULEC ako poznamenal DUDÁŠ, sú osoby židovského pôvodu a v prevážnej väčšine obchodné zmluvy prevádzajú cestou sprostredkovateľskej firmy v Rakúsku, ktorí reprezentujú tiež osoby židovského pôvodu.

V noci zo dňa 19.6. na 20.6.1971 došlo k zosunutiu oceľovej konštrukcie strechy nedokončenej haly odkorkovacej stanice DREVOINDUSTRIE, závod Pezinok. Strecha bola

v rozmeroch 18 x 30 m, pričom tiež časť strešných betóno-perlitových panelov popadla na strojné zariadenie tejto haly. Náklady na výstavbu haly doposiaľ boli cca 750 tis. Kčs a strojné zariadenie, ktoré je v hale je v hodnote cca 2 700 000,- Kčs. Podľa predbežného odhadu spôsobená škoda zosunutím strechy je asi 100 tis. Kčs, pričom však nie sú zistené spôsobené škody na strojnom zariadení, ktoré sa nedali zistiť vzhľadom na to, že hrozilo nebezpečenstvo zosunu ďalších panelov.

Generálnym projektantom haly je n.p. LIGNOPROJEKT Bratislava, dodávateľom konštrukcie KOVO podnik miestneho priemyslu Topoľčany a montážne práce prevádza n.p. HYDRO-STAV Bratislava, odštiepený závod Šafa.

Dňa 28.6.1971 bol v n.p. Turčianske strojárne Malacky, okr. Bratislava-vidiek na nástenke, vyhotovenej k 50. výročiu vzniku KSČ, zistený nasledovný nápis: "Dávajte sem obrázky o drbačke a nie takých K....v, ako je Brežnev, Lenin, Husák a spol." Podpis Benkovič Karol. Všetky obrázky - fotografie vedecích stranických a štátnych predstaviteľov ČSSR a ZSSR na nástenke boli preškrtnuté a pod obrazom generálneho tajomníka ÚV KSSZ bol nápis: "K...t". Pod obrazom generálneho tajomníka ÚV KSČ bol nápis: "Aj tento". Generálny tajomník ÚV KSSZ a generálny tajomník ÚV KSČ mali na fotografiách namaľované červenou tužkou fúzy. Na fotografii V.I. Lenina boli namaľované čiernym fixom vlasy a líce a červenou tužkou nakreslené veľké ucho. Rečá boli písané perličkovým písmom.

Vniknutie na územie republiky :

V hodnotenom období vniklo na územie republiky 7 cudzích štátnych príslušníkov, z čoho 5 poľských štátnych príslušníkov, ktorí sa chceli cez územie ČSSR dostať do Ra-

kúska /po zadržaní bola na nich uvalená väzba/ a 2 maďarskí štátni príslušníci, ktorí boli po zadržaní odovzdaní bezpečnostným orgánom MĽR.

Poznátky k pasovej a vízovej problematike, emigrantom a návratcom :

Do 30.6.1971 emigrovalo zo Zsl. kraja 11 483 osôb, z čoho z mesta Bratislavy 8 266 a z okresov 3 217 osôb. V hodnotenom období emigrovali 4 osoby, všetky z Bratislavy.

Do 30.6.1971 sa do Zsl. kraja vrátilo 605 osôb, ktoré nemali legalizovaný pobyt v zahraničí. Z uvedeného počtu sa do Bratislavy vrátilo 329 osôb a do okresov v kraji 276 osôb. V hodnotenom období sa vrátila jedna osoba do Bratislavy.

Záujem o návrat do ČSSR prejavuje 63 osôb. Príprava k emigrácii bola zistená u 5 osôb, z čoho u 4 z Bratislavy a jednej z okresu.

V obci Dojč, okr. Senica sú na príbuzenskej návšteve VC z Kanady Karol ŽILINKA s manželkou Júliou ŽILINKOVOU. ŽILINKOVÁ v rozhovore s našimi občanmi hovorila, že v Toronte je hojne emigrantov z ČSSR, hlavne z rokov 1968-69, z ktorých veľká časť je nespokojná, nakoľko nemajú primerané zamestnanie, alebo sú vôbec bez práce. Kriticky poukazujú na to, že keď ich vraj v Rakúsku verbovali, sľubovali im všetko možné a teraz že sa o nich nikto nestará. Viacerí z nich by sa chceli vrátiť domov, ale sa boja, že budú potrestaní.

Bolo zistené, že MUDr. Tomáš SADLŇ, nar. [REDAKOVANÉ], povolania chirurg, t.č. v dôchodku, bytom [REDAKOVANÉ], ktorý sa pripravuje t.r. ísť na rekreáciu do Ju-

hoslávie, mieni zneužiť tejto cesty k emigrácii do kapitalistického zahraničia, najpravdepodobnejšie do Švajčiarska, kde má emigrovanú dcéru a syna. Nevedujú tomu aj poznatky, získané o tom, že v minulom roku predal jednu vilu v Bratislave a druhú niekde v Zsl. kraji a v poslednej dobe aj svoju záhradu v Bratislave. Finančné prostriedky si už dopredu vyviezol do kapitalistického zahraničia a údajne dcéra vo Švajčiarsku mu kupuje vilu.

Ďalší prípad prípravy k emigrácii bol zistený u Ľudovíta KOSTKU, bytom [REDAKOVANÉ], 45-ročný dôchodca, ktorý v minulosti pracoval v redakcii časopisu PRÁCE v Prahe, spolu s čs. emigrantom, redaktorom SE v Mníchove Slávom VOLNÝM. KOSTKA sa vyjadril, že keď mu nebude povolené legálne vystahovanie sa do NSR, kde chce odísť na pozvanie VOLNÉHO pracovať do SE, tak využije k emigrácii príležitosť turistického zájazdu s ČUDOKOM.

Bolo zistené, že čs. štátna príslušníčka Jozefa KLASOVÁ z Vyskej pri Morave, okr. Bratislava-vidiek zaslala prostredníctvom VC, rakúskej štátnej príslušníčky Emilie SCHERHANTOVEJ osobné doklady /rodné listy, sobášny list, výpis z knihy narodení a krasné listy/ pre čs. emigrantov Eduarda SCHWARCA a jeho manželku zo Stupevy, ktorí emigrovali do kapitalistického zahraničia v apríli 1971 a v súčasnosti sa nachádzajú v utečeneckom tábore Treiskirchen. Spomínané doklady pre menovaných vystavil rím. kat. duchovný vo Vyskej pri Morave Ján ŠIMONOVÍČ za úplatu vo výške 50,- Kčs.

Rozpracovávanie štátozabezpečnostných prípadov :

V období od 16.6.1971 do 30.6.1971 bolo zavedených 8 nových akcií, ktoré sú rozpracovávané pre nasledovnú trestnú činnosť :

- hanobenie republiky a jej predstaviteľa 1 prípad
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa a hanobenie štátu svet. soc. sústavy a jeho predstaviteľa 2 prípady
- teror 1 prípad
- opustenie republiky 2 prípady
- nedovolené ozbrojovanie 1 prípad
- rozširovanie závadnej náboženskej literiatury 1 prípad

Realizované prípady :

V období od 16.6.1971 do 30.6.1971 bolo realizovaných celkom 17 osôb, z čoho pre :

- hanobenie republiky a jej predstaviteľa podľa § 103 tr. zákona 4 osoby
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa podľa § 103 tr. zák. a hanobenie štátu svet. soc. sústavy a jej predstaviteľa podľa § 104 tr. zákona 1 osoba
- hanobenie štátu svet. soc. sústavy a jeho predstaviteľa podľa § 104 tr. zák... 1 osoba
- opustenie republiky podľa § 109/2 tr. zák.. 11 osôb

Morálno-politický stav príslušníkov ŠtB :

V hodnotenom období nedošlo na úseku morálno-politického stavu príslušníkov ŠtB oproti predchádzajúcemu stavu k žiadnym pozoruhodnejším zmenám.

Vyhotovené 5 x :

- 1 x pre KV KSS Bratislava
- 1 x pre MsV KSS Bratislava
- 1 x pre HS-ŠtB Anal.odbor Tu
- 1 x pre 2.odbor S-ŠtB Tu
- 1 x pre Anal.skup. S-ŠtB Tu

Vyhotovili :

[Handwritten signatures]